

การศึกษาเปรียบเทียบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของราชอาณาจักรไทย และของต่างประเทศ*

A COMPARATIVE STUDY OF THE ACQUISITION OF THE SENATORS OF THE KINGDOM OF THAILAND AND FOREIGN COUNTRIES

พระใบฎีกาเฉลิมพล ฐานุตโร

Phrabaidika Chalermphon Thanuttaro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: phoprachoo@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา 2. ศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย 3. ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่เหมาะสมแห่งราชอาณาจักรไทยกับต่างประเทศ 4. วิเคราะห์ปัญหากฎหมายวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์โดยการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. แนวคิด ทฤษฎีทั้งรัฐเดี่ยวและรัฐรวม มีวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา โดยมีแบบเลือกตั้ง แบบแต่งตั้ง และแบบผสม 2. การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทย ไม่เป็นประชาธิปไตย 3. เมื่อเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งจากประชาชน 4. เห็นควรให้มีการเลือกตั้งโดยตรง โดยการยกเลิก มาตรา 269 และ มาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

คำสำคัญ: สมาชิกวุฒิสภา; รัฐธรรมนูญ; การเลือกตั้ง

*Received October 19, 2022; Revised June 30, 2023; Accepted April 16, 2023

Abstract

Objectives of this research paper were: 1. To study the legal principles, concepts and theories relating to the methods for selection of senators, 2. To study the problems and its solutions pertaining the methods for selection of senators of Kingdom of Thailand, 3. To compare the methods for appropriate selection of senators of Kingdom of Thailand and foreign countries, and 4. To analyze legal problems, methods of obtaining senators and suggested solutions for further problems solving. The research employed the qualitative research methodology done by studying related documents from various sources, constitution, judicial verdicts, books, articles, academic journals, legal booklet, research works, seminar reports, thesis, government sectors' documents for public relations, internet data, various related legal Acts including electronic documents. Once data were collected, the researcher studied and analyzed data to connect the existing problems in order to find out the alternative solution where its findings were made through descriptive analysis so as to analyze and describe them in accordance with the related concepts and theories that shed the light on the methods for selection of senators of Kingdom of Thailand with foreign countries.

The research findings showed that: 1. As viewed from the concepts and theories of unitary state and unified state the methods for selection of senators have been done through election, appointment and mixed one, 2. Acquisition of senators of Thailand. not democratic 3. Compared to the United States french republic and the Republic of the Philippines The acquisition of senators is through popular election. 4. whereby they should be directly elected through by repealing Section 269 and Section 272 of the Constitution of the Kingdom of Thailand Buddhist Era 2560.

Keywords: Senator; Constitution; Election

บทนำ

ความเป็นมาของประเทศไทยนั้น นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2475 (สันติสุข โสภณศิริ, 2564) ภายใต้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกแห่งราชอาณาจักรสยาม ซึ่งต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามพุทธศักราช 2475 มีผลให้เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจทางการเมือง โดยการกำหนดให้มืองค์กรใช้อำนาจบริหาร คือ คณะรัฐมนตรี องค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการ คือศาล และองค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว หรือที่เรียกว่าระบบสภาเดียว ต่อมาได้มีการกำหนดให้มีการใช้ระบบสภาคู่เป็นครั้งแรก ในปีพุทธศักราช 2489 (โกคิน พลกุล, 2531) โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2489 กำหนดรูปแบบการปกครองระบบรัฐสภา มีหลักการแบ่งแยกอำนาจและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ โดยการกำหนดให้มีสองสภาหรือสภาคู่อันประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ต่อมาเรียกว่าวุฒิสภา ทั้งสองสภานั้นสมาชิกแห่งสภามาจากการเลือกตั้ง ต่างกันที่สภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ส่วนวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทางอ้อม ซึ่งมีจำนวนแปดสิบคน แต่ในวาระเริ่มแรกสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในขณะนั้น อำนาจของวุฒิสภามีน้อยกว่าสภาผู้แทนราษฎรคงเป็นแต่เพียงสภายับยั้งเท่านั้น ไม่มีอำนาจในการเสนอร่างกฎหมายแต่อย่างใด (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2548)

ปัญหาวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาในรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมาแล้วพบว่า ปัญหาที่เกิดจากการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยการแต่งตั้งที่สำคัญ คือ ขัดกับหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย เนื่องจากองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญประการหนึ่งของรัฐในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และตามหลักการประชาธิปไตยนั้น อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน (วิชัย ตันศิริ, 2548) ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเอง ซึ่งทฤษฎีนี้วางอยู่บนหลักการที่ว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนซึ่งมีนักคิดชาวฝรั่งเศสกล่าวว่าเราแต่ละคนมอบร่างกายและพลังทั้งหมดที่ตนมีเข้าอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาสูงสุดของเจตนารมณ์ส่วนรวม และอำนาจร่วมกันของเขา เราขอรับสมาชิกแต่ละคนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งซึ่งจะแบ่งแยกมิได้ของสังคม (โกคิน พลกุล, 2531) ปัญหาอันเกิดจากการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากเลือกตั้งทั้งหมด คือสมาชิกวุฒิสภาที่ได้นั้น มีสภาพไม่แตกต่าง

จากสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ เมื่อสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนกลายเป็นสภาที่เป็นเครือญาติกับนักการเมืองทั้งในระดับชาติคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในระดับท้องถิ่น คือ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งโดยอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้วสมาชิกวุฒิสภานั้นต้องไปตรวจสอบบุคคลดังกล่าวซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับตนเอง ส่งผลเสียต่อกระบวนการตรวจสอบอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ เอื้อประโยชน์แก่นักการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ปัญหาอันเกิดจากการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแบบผสม ระหว่างการเลือกตั้งกับการสรรหา นอกจากจะเป็นการขัดกับหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนแล้ว ความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหา ความเชื่อมโยงของฐานอำนาจประชาชนกับคณะกรรมการสรรหาความเป็นกลางของคณะกรรมการสรรหา ตลอดจนกระบวนการสรรหาที่ไม่สามารถตรวจสอบได้นั้นเป็นปัญหาที่ลดทอนความเชื่อมั่นของกระบวนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา นอกจากนี้ การกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาเป็นสองแนวทางนั้น ก่อให้เกิดแนวความคิดและอุดมการณ์ที่แตกต่าง โดยเฉพาะสมาชิกที่มาจากการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาที่ตกเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ถึงความชอบธรรมด้านวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกภาพ ทำให้ถูกมองว่ามีความชอบธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตยน้อยกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน ลักษณะดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกวุฒิสภาด้วยกัน ก่อให้เกิดความขัดแย้งวุ่นวาย ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของวุฒิสภา (สุรพันธ์ บุรานนท์, 2557) นอกจากนี้สาเหตุความแตกต่างทางความคิดทางการเมืองแล้ว สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากสมาชิกวุฒิสภามีที่มาที่แตกต่างกันย่อมก่อให้เกิดการเปรียบเทียบได้ว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาในรูปแบบใดมีความทรงคุณค่ามากกว่าเกิดปัญหาความไม่เป็นเอกภาพในการปฏิบัติหน้าที่ เกิดความลักลั่นระหว่างสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา กับสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งนำไปสู่ความขัดแย้งและแบ่งฝักแบ่งฝ่ายภายในวุฒิสภา (พนารัตน์ มาศฉมาดล, 2560)

แนวคิด ทฤษฎีวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา โดยมีแบบเลือกตั้ง แบบแต่งตั้งแบบผสม รูปแบบรัฐในยุคนปัจจุบันจะมีรัฐอยู่ประมาณ 170 รัฐ แต่ว่าแต่ละรัฐก็ไม่ได้มีรูปแบบเดียวกันทั้งหมดและถึงแม้ว่าในกฎหมายระหว่างประเทศจะกล่าวว่ารัฐทุกรัฐมีความเท่าเทียมกันบนเวทีระหว่างประเทศก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วก็ไม่มีทางเป็นไปได้ ถ้ามีการจำแนกรูปแบบของรัฐ ตามกฎหมายแล้วการจัดรูปแบบของรัฐนั้นอาจจัดได้เป็น 2 รูปแบบด้วยกัน คือ การจัดรูปแบบทางกฎหมาย และการจัดรูปแบบทางการเมือง (โกเมศ ขวัญเมือง, 2555) การจัดรูปแบบทางกฎหมาย เป็นการจัดโดยพิจารณาถึงโครงสร้างอำนาจภายในรัฐ คือ อำนาจอภายในรัฐ มีผู้ใช้อำนาจอเด็ดขาดเพียงผู้เดียว เรียกว่ารัฐเดี่ยว ถ้าเป็นกรณีที่มีผู้ใช้อำนาจอหลายองค์กร เรียกว่า รัฐรวม และการจัดรูปแบบทาง

การเมือง เป็นการจัดรูปแบบของรัฐโดยพิจารณาถึงรูปแบบทางการเมืองของรัฐว่าเป็นรัฐเสรีนิยม รัฐสังคมนิยม หรือรูปแบบรัฐสหกรณ์ ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของการผลิตในรัฐเป็นหลัก แนวคิดเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ประชาธิปไตยโดยตรง ประชาธิปไตยโดยอ้อม ประชาธิปไตยโดยแบบผสม ระบอบประชาธิปไตยตามทัศนะพระพุทธศาสนา ที่สอดคล้องกับแนวคิดประชาธิปไตย ได้แก่ หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนหลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการปกครองโดยกฎหมาย หลักเสียงข้างมาก (ลิขิต อธิเวศิน, 2518) พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงวางหลักการเมืองการปกครองเอาไว้แก่เจ้าลิจฉวี ซึ่งได้ปกครองแบบสามัคคีธรรมหรือสมาพันธรัฐซึ่งถือว่ามี การปกครองที่ถือค่อนข้างที่จะเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดในยุคนั้น หลักธรรมการปกครองซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงวางไว้มีชื่อว่า อปรีหานิยธรรม แปลว่า ข้อปฏิบัติไม่เป็นที่ตั้งของความเสื่อม หรือข้อที่ประพฤติปฏิบัติแล้วจะไม่นำไปสู่ความเสื่อมเรียกอย่างง่ายว่า ปฏิบัติแล้วจะสามารถรักษาความเจริญรุ่งเรืองเอาไว้ได้นั่นเอง (พระราชมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2526) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของสมาชิกรัฐสภาในประเทศเสรีประชาธิปไตย โดยพิจารณา รูปแบบตามวัตถุประสงค์ของการให้มีสมาชิกรัฐสภาในรัฐนั้น ๆ พิจารณาตามรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกรัฐสภา และพิจารณารูปแบบการเป็นผู้แทนชนชั้นต่าง ๆ ในสังคม แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยตามหลักพุทธธรรม พระพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องอธิปไตย 3 ไว้ในสังคีตสูตร วัฏังนี (วัชร ทรงแประทุม, 2547) อัตตาธิปไตย ถือตนเป็นใหญ่ โลกาธิปไตย ถือโลกเป็นใหญ่ ธรรมาธิปไตยถือธรรมเป็นใหญ่

สรุปได้จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกรัฐสภาของประเทศไทยที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจใฝ่ที่จะศึกษาแนวทางที่เกี่ยวกับรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกรัฐสภาที่เหมาะสม สอดคล้องกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับรูปแบบการได้มาซึ่งสมาชิกรัฐสภาของต่างประเทศ เพื่อค้นหาระบบการได้มาซึ่งสมาชิกรัฐสภาที่เหมาะสมสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าควรเป็นไปในรูปแบบใด ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับที่ผ่านมา ผู้ร่างรัฐธรรมนูญได้พยายามคิดค้นตลอดจนแสวงหารูปแบบการได้มาซึ่งสมาชิกรัฐสภาที่มีความเหมาะสมมาโดยตลอด และพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการได้มาที่หลากหลาย แต่วิธีการที่ถูกคิดค้นและบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงเป็นปัญหาที่ท้าทายให้ผู้สนใจใฝ่ศึกษาที่จะเสนอแนะแนวคิดรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกรัฐสภาที่เหมาะสมสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่วุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศเป็นการเฉพาะต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่เหมาะสมแห่งราชอาณาจักรไทยกับต่างประเทศ
4. เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ เอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้อง โดยแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้มาจากรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาล หนังสือ บทความ วารสารทางวิชาการ จุลสาร กฎหมาย รายงานวิจัย รายงานการสัมมนา วิทยานิพนธ์ เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานภาครัฐ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต บทบัญญัติกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

การรวบรวมข้อมูล

นำข้อสรุปต่าง ๆ ที่ได้นั้นรวบรวมและนำมาทำการศึกษาวิเคราะห์เชื่อมโยงถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาข้อสรุปและแนวทางในการแก้ไขได้ปัญหาอย่างเหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยเป็นการวิเคราะห์และบรรยายเชิงพรรณนา ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทยกับต่างประเทศ

ผลการวิจัย

1. หลักการ แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แนวคิด ทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา โดยสรุปแล้วการจัดแบ่งรูปแบบเพื่อจัดกลุ่มของวุฒิสภาเราอาจจัดแบ่งได้โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ วิธีการได้มาและฐานที่มาของวุฒิสภา โดยพิจารณารูปแบบตามวัตถุประสงค์ของการให้มีสมาชิกวุฒิสภาในรัฐนั้น ๆ เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจระหว่างสภานิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร เพื่อเหนี่ยวรั้งหรือคานอำนาจกับสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้เกิดความรอบครอบในการตรากฎหมายของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นฐานค้ำจุนอำนาจของรัฐบาล หากจะพิจารณาตามรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา มี 3 วิธี คือ แบบแต่งตั้ง แบบเลือกตั้ง และแบบผสม ถ้าพิจารณารูปแบบการเป็นผู้แทนชนชั้นต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งเป็นการยึดโยงกับฐานที่มาของผู้เป็นตัวแทน จะพิจารณาจาก สมาชิกวุฒิสภาในฐานะเป็นผู้แทนของชนชั้นสูง สมาชิกวุฒิสภาในฐานะเป็นผู้แทนรักษาผลประโยชน์ของมลรัฐ สมาชิกวุฒิสภาในฐานะเป็นผู้แทนรักษาผลประโยชน์ของประชาชนทั้งประเทศในรัฐเดียว สมาชิกวุฒิสภาในฐานะเป็นผู้แทนขององค์กรปกครองท้องถิ่น

2. ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย สำหรับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาในบทเฉพาะกาลนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นวิธีการที่เป็นปัญหาอันมีลักษณะคล้ายกับปัญหาอันเกิดจากการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง และปัญหาที่เกิดจากการได้มาโดยการสรรหา กล่าวคือ ไม่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย ความไม่เป็นอิสระของสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภาที่ได้นั้นเป็นการพิจารณาคัดเลือกโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งเป็นกลุ่มคนเพียงกลุ่มเดียว มีอำนาจตัดสินใจแทนประชาชนทั้งประเทศในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยแท้จริง นอกจากนี้ การกำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง ซึ่งเป็นทหาร ตำรวจ สะท้อนให้เห็นถึงความลำห้และเสื่อมถอยของประชาธิปไตยในราชอาณาจักรไทยอย่างมีนัยสำคัญ

3. เปรียบเทียบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่เหมาะสมแห่งราชอาณาจักรไทย กับต่างประเทศ รูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา รูปแบบใดจะเหมาะสมกับราชอาณาจักรไทยนั้น ต้องพิจารณาถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาว่าจะกำหนดบทบาทให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ หากกำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจไม่มากนัก เช่น กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ให้วุฒิสภาเป็นเพียงสภาที่เลี้ยง คอยให้คำแนะนำปรึกษาแก่สภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น สมาชิกวุฒิสภาอาจจะมาจากการแต่งตั้งหรือการสรรหาก็ได้ เช่นเดียวกับแนวทางของต่างประเทศ วุฒิสภาที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทน

ของสภาชนชั้นอย่างสภาขุนนางของประเทศอังกฤษ หรือประเทศแคนาดา แต่หากกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีบทบาทอำนาจหน้าที่มากขึ้น เป็นสภาตรวจสอบถ่วงดุลและคานอำนาจกับฝ่ายบริหาร มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกวุฒิสภานั้นจำเป็นที่จะต้องมาจากการเลือกตั้ง เพื่อให้สามารถอ้างอิงฐานอำนาจเชื่อมโยงกับประชาชนได้ เช่นเดียวกับแนวทางของต่างประเทศ อย่างวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกา หรือสาธารณรัฐฝรั่งเศส หรือสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

4. วิเคราะห์ปัญหากฎหมายวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามาจากปัญหาจากกฎหมายวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ควรที่จะให้มีการเลือกตั้งโดยตรง และยกเลิก มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพราะแต่งตั้งโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ปรากฏกฎหมายให้มีคณะกรรมการสรรหา แต่กรรมการสรรหาเสนอให้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นผู้คัดเลือกเอง เพราะฉะนั้น ไม่มีความเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย จะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยได้ก็ต่อเมื่อ ได้รับการยอมรับจากประชาชนด้วยการเลือกตั้ง คือได้รับอาณัติจากประชาชน การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่เหมาะสมหลังจากได้ศึกษาที่มาของไทยและเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้ว เห็นว่าในฐานะที่ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยวควรจะมาโดยวิถีทางที่ยึดโยงกับประชาชนอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประชาชน คือประชาชนมอบอำนาจให้มาทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภา การมอบอำนาจก็คือการมอบโดยการเลือกตั้ง และสมควรยกเลิก มาตรา 272 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาในการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรี เพราะไม่ได้ยึดโยงจากประชาชน สมาชิกวุฒิสภาก็เป็นฐานอำนาจในการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ยึดโยงรัฐบาลอย่างเดียว ให้เลือกตั้งสืบทอดอำนาจอย่างเดียวเป็นการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่ไม่เหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

การปกครองในระบบรัฐสภาของราชอาณาจักรไทย นำหลักการมีวุฒิสภาของต่างประเทศมาเป็นแบบอย่างของการได้มาซึ่งวุฒิสภา โดยคาดหวังว่าระบบการเมืองผ่านวุฒิสภาจะตอบสนองการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง แต่เมื่อพิจารณาจากประวัติศาสตร์การเมืองของไทย และสภาพปัญหาทางสังคมวัฒนธรรมการเมือง โครงสร้างทางสังคม การที่มีสมาชิกวุฒิสภาโดยการแต่งตั้งนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โกลิน ฟลกุล (2531) ได้กล่าวไว้ว่า สมาชิกวุฒิสภาโดยการแต่งตั้งนั้น ไม่สามารถตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจฝ่ายบริหารได้ โดยแท้ นอกจากนี้ การแต่งตั้งนั้นยังไม่มีคามเชื่อมโยงกับฐานอำนาจของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง และไม่ได้ตอบสนองการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยได้อย่างแท้จริง สาเหตุของปัญหาที่พบ

คือ การขาดความเข้าใจวัตถุประสงค์และรูปแบบที่มาของวุฒิสภา วุฒิสภาไทยนำรูปแบบการได้มาซึ่งวุฒิสภาจากต่างประเทศมาใช้ หากแต่ขาดความเข้าใจหลักการทางกฎหมายและรากเหง้าการปกครองของประเทศนั้น ๆ ซึ่งจากการศึกษาจะพบว่า ในแต่ละประเทศมีประวัติศาสตร์ทางการเมืองการปกครอง และวัตถุประสงค์การมีวุฒิสภาที่แตกต่างกัน จึงได้กำหนดวิธีการได้มาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การมีวุฒิสภาในรูปแบบต่าง ๆ ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในต่างประเทศนั้นจะสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาของประเทศนั้น ๆ กล่าวคือ สมาชิกวุฒิสภาจากการเลือกตั้ง ประเทศที่ใช้ระบบนี้จะพบว่า ระบบประชาธิปไตยนั้นมีการตรวจสอบถ่วงดุลทางการเมืองที่เข้มข้น กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาไว้มาก เช่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ แตกต่างจากสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง เช่น ประเทศอังกฤษ หรือประเทศแคนาดา ซึ่งในประเทศที่ใช้ระบบนี้วุฒิสภามีอำนาจจำกัด เนื่องจากไม่ได้มาจากการฐานอำนาจของประชาชน จึงไม่มีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งถอดถอน หรือให้คุณโทษแก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือกรรมการในองค์กรอิสระได้ คงไว้แต่เพียงอำนาจทั่วไปในการตรวจสอบถ่วงดุลเท่านั้น สำหรับสมาชิกวุฒิสภาแบบผสม เช่น สหพันธรัฐมาเลเซีย มีหลักการเพื่อชดเชยการได้สมาชิกวุฒิสภาที่ระบบการเลือกตั้งไม่สามารถตอบสนองได้เท่าที่ควร เช่น ไม่สะท้อนตัวแทนกลุ่มเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ และจะจำกัดอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งให้น้อยกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้น รูปแบบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแบบใดจะเหมาะสมกับราชอาณาจักรไทยนั้น ต้องพิจารณาถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาว่าจะกำหนดบทบาทให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ หากกำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจไม่มากนัก เช่น กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ให้วุฒิสภาเป็นเพียงสภาที่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำปรึกษาแก่สภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น สมาชิกวุฒิสภาอาจจะมาจากการแต่งตั้งหรือการสรรหาก็ได้ เช่นเดียวกับแนวทางของต่างประเทศ วุฒิสภาที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสภานชั้นอย่างสภานางประเทศอังกฤษหรือประเทศแคนาดา แต่หากกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีบทบาทอำนาจหน้าที่มากขึ้น เป็นสภาตรวจสอบถ่วงดุลและคานอำนาจกับฝ่ายบริหาร มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกวุฒิสภานั้นจำเป็นต้องมาจากการเลือกตั้ง เพื่อให้สามารถอ้างอิงฐานอำนาจเชื่อมโยงกับประชาชนได้ เช่นเดียวกับแนวทางของต่างประเทศ อย่างวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกา หรือสาธารณรัฐฝรั่งเศส หรือสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

องค์ความรู้จากการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบ้านสร้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

เปรียบเทียบ ประเทศไทยกับ ต่างประเทศ	วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา		
	แบบแต่งตั้ง	แบบผสม	แบบเลือกตั้ง
ประเทศไทย	รัฐธรรมนูญ 2490,2492,2511,2517 2521,2534,2560	รัฐธรรมนูญ 2550	รัฐธรรมนูญ 2540
ต่างประเทศ	อังกฤษ, แคนาดา	สหพันธรัฐ มาเลเซีย, ฝรั่งเศส	สหรัฐอเมริกา, สาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรให้มีการเลือกตั้งโดยตรง เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 114 แต่ปรากฏว่าที่มาของสมาชิกวุฒิสภาปัจจุบันไม่ได้ยึดโยงกับประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 269 เพราะแต่งตั้งโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ปรากฏว่าให้มีคณะกรรมการสรรหา แต่กรรมการสรรหาเสนอให้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติเป็นผู้คัดเลือกเอง เพราะฉะนั้น ไม่มีความเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย จะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยได้ก็ต่อเมื่อ ได้รับการยอมรับจากประชาชนด้วยการเลือกตั้ง คือได้รับอำนาจจากประชาชน การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่เหมาะสมหลังจากได้ศึกษาที่มาของไทย และเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้ว เห็นว่าในฐานะที่ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยวควรจะมาโดยวิธีทางที่ยึดโยงกับประชาชนอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของประชาชน คือประชาชนมอบอำนาจให้มาทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภา การมอบอำนาจก็คือการมอบโดยการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 272 ที่ให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาในการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรี เพราะไม่ได้ยึดโยงจากประชาชน สมาชิกวุฒิสภาจึงเป็นฐานอำนาจในการ

แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ยึดโยงรัฐบาลอย่างเดียว ให้เลือกตั้งสืบทอดอำนาจอย่างเดียวเป็นการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่ไม่เหมาะสม จึงควรแก้ไขถึงจะเหมาะสมสำหรับประเทศไทยที่จะเป็นประชาธิปไตยแบบต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- โกเมศ ขวัญเมือง. (2555). *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมืองเปรียบเทียบ*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ทูตเบิก.
- พนารัตน์ มาศฉมาดล. (2560). *การเข้าสู่ตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สืบค้น 25 กันยายน 2565, จาก <https://shorturl.asia/Sfv31>
- พระราชวรมนู (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2526). *พระพุทธศาสนากับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- โกคิน พลกุล. (2531). ความหมายของกฎหมายรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญ และประวัติรัฐธรรมนูญไทย. *รัฐสภาสาร*, 36(12), 2-5.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2518). *การพัฒนาการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.
- วัชร ทรงแทม. (2547). *ความคิดทางการเมืองในพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชัย ต้นศิริ. (2565). *วิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2548). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ: หลักการใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สันติสุข โสภณศิริ. (2564). 24 มิถุนายน 2475: อำนาจสูงสุดของประเทศเป็นของราษฎรทั้งหลาย. สืบค้น 25 กันยายน 2565, จาก <https://shorturl.asia/SfdOQ>
- สุรพันธ์ บุรานนท์. (2557). *ศาลไทยกับบทบาทการธำรงไว้ซึ่งหลักการปกครองตามระบอบธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.